

Nr 139.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående pension för extra provinsialläkaren Richard Nathanaël Hagelin; given Stockholms slott den 19 mars 1913.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgiva,

att extra provinsialläkaren i Herrljunga distrikt medicine licentiaten Richard Nathanaël Hagelin må från allmänna indragningsstaten tillerkännas en årlig pension av 1,500 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, vari han till följd av Herrljunga extra provinsialläkar-distrikts ombildning till ordinarie kan komma att före uppnådda 65 levnadsår avgå från sin befattning.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Axel Schotte.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars 1913.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

I sammanhang med den år 1911 genomförda löneregleringen för provinsialläkarna och inrättandet av ett antal nya provinsialläkardistrikt upprättades även en pensionskassa för extra provinsialläkare, vilken trätt i verksamhet den 1 januari 1912. Enligt det för denna kassa gällande reglemente av den 30 december 1911 (svensk författningssamling nr 164 år 1911) är var och en, som, efter det kassan trätt i verksamhet, blivit i vederbörlig ordning första gången antagen till extra provinsialläkare i distrikt, där läkarens avlöning helt eller delvis utgår från landsting, och som icke fyllt 45 år, delägare i kassan, så länge han kvarblir i tjänst. Annan extra provinsialläkare kan jämväl, på anmälan, bliva delägare i kassan. Av varje delägare, vars ålder vid inträdet överstiger 35 år,

fordras viss tilläggsavgift, vilken exempelvis för den, som blir delägare i kassan vid fyllda 45 år, om den erlägges på en gång, uppgår till 7,830 kronor.

Då det sålunda var tydligt, att för äldre extra provinsialläkare avgifterna skulle bliva så betungande, att dessa läkare ej kunde förmå bereda sig delägarskap i pensionskassan, medgav Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts framställning, att extra provinsialläkare, vilkens levnadsålder vid den tid, då extra provinsialläkarnas pensionskassa trädde i verksamhet, översteg 45 år och icke blev delägare i nämnda pensionskassa samt omedelbart vid uppnådda 65 år eller, därest han vid nyssnämnda tidpunkt redan uppnått sådan ålder, omedelbart därefter avginge från sin tjänst, skulle vara berättigad att vid avskedstagandet erhålla en årlig pension av statsmedel till belopp av 1,500 kronor (kungl. kung. den 30 december 1911; svensk författningssamling nr 164).

Oaktat statsmakterna sålunda sökt sörja för de extra provinsialläkarnas pensionering, synes nu för en sådan läkare särskild framställning till Riksdagen böra göras.

I en till chefen för civildepartementet ställd skrift har extra provinsialläkaren i Herrljunga distrikt Richard Nathanaël Hagelin, vilken är född den 3 december 1851, anfört följande.

Framställning
av extra
provinsial-
läkaren
R. N. Hagelin.

Hagelin blev år 1894 extra provinsialläkare i Valdemarsviks distrikt, samt erhöll året därpå transport till extra provinsialläkartjänsten i Herrljunga distrikt. Under hela tiden sedan dess har Hagelin såsom extra provinsialläkare haft alldeles samma skyldigheter som en statens ämbetsman jämte skyldigheten att följa statsläkarens billiga taxa för tjänsteför rättningar hos enskilda personer samt rättighet att få räkna tjänstår för ansökan av tjänster men icke för pension.

Rättigheten till tjänstårsberäkning har emellertid för Hagelin varit till ingen nytta, emedan han under de många år, han sökt ordinarie provinsialläkartjänst, varit i dålig tjänstetur samt blivit förbigången av transportsökande samt militärläkare, fängelseläkare och stadsläkare och först vid 59 års ålder, efter 17 tjänstår, lyckats komma på tredje förslagsrummet till provinsialläkartjänst.

Att nu vidare, sedan Hagelin i december 1911 fyllt 60 år, söka provinsialläkartjänst, antager han icke tjänar något till, dels på grund av ålder, dels emedan han, om han än finge provinsialläkartjänst, vore skyldig att avgå vid 62 års ålder och ej hade den ringaste utsikt att få pension, därför att därtill fordras att ha tjänstgjort 10 år såsom ordinarie provinsialläkare.

Enligt nådiga reglementet för extra provinsialläkarnas pensionskassa av den 30 december 1911 kunde Hagelin väl få bliva delägare i kassan, om han erlade en tilläggsavgift av minst 25,670 kronor. Dock torde väl ingen på allvar begära, att en så stor summa av honom eller andra fattiga extra provinsialläkare kunde inbetalas.

Enligt nådiga kungörelsen av den 30 december 1911 angående rätt till pension för vissa extra provinsialläkare, som icke äro delägare i extra provinsialläkarnas pensionskassa, skulle Hagelin, om han finge sitta kvar såsom extra provinsialläkare, tills han uppnått 65 år, erhålla en pension av 1,500 kronor, vilken pensionssumma ej alls motsvarade varken hans avlöning som tjänsteläkare, ej heller den utbildning, som han måst bekosta sig för att bliva läkare.

Om det nu beslutas, att extra provinsialläkartjänsten i Herrljunga skall förvandlas till ordinarie tjänst, och Hagelin, såsom för gammal, icke kan erhålla densamma, måste han avgå från tjänsten, innan han uppnått 65 års ålder, dock kanske först, då femårsperioden för extra provinsialläkartjänsten med år 1914 utgår.

Hagelin blir då 63 år gammal och är således icke berättigad att erhålla ens den lilla pensionen av 1,500 kronor, såvida han icke skulle lyckas erhålla en annan extra provinsialläkartjänst, vilket vid så hög ålder är föga troligt, i synnerhet som så många extra provinsialläkartjänster då äro borta.

Medicinal-
styrelsen.

I anledning av nämnda skrift och då ytterligare några extra provinsialläkare kunde antagas vara ungefär jämställda med sökanden i avseende å pensionsförhållanden, anmodades medicinalstyrelsen att efter utredning avgiva yttrande, huruvida och i vilka avseenden ändrade bestämmelser beträffande pensionsrätt för vissa extra provinsialläkare syntes påkallade, ävensom inkomma med det förslag i ämnet, vartill omständigheterna kunde föranleda.

Medicinalstyrelsen anför nu i avgivet yttrande till en början, att medgivandet angående rätt till pension för vissa extra provinsialläkare, som icke äro delägare i extra provinsialläkarnas pensionskassa, icke kan tillämpas på de extra provinsialläkare, som till följd av provinsialläkar-distriktsregleringen tvingas att lämna sina distrikt, utan att de därvid fylla villkoren för erhållande av en årlig statspension å 1,500 kronor.

Uppenbarligen, säger styrelsen, måste rätt och billighet kräva, att de extra provinsialläkare, som sålunda bliva utan all rätt till pension, i pensionshänseende likställas med dem, som jämlikt kungörelsen den 30 december 1911 äga utsikt till årlig statspension å 1,500 kronor vid 65

års ålder. Därest staten bidroge med detta belopp, anser styrelsen det utan tvivel kunna förväntas, att vederbörande landsting skulle befinnas villigt att lämna ett lika stort pensionsbidrag, varigenom pensionen skulle komma att uppgå till 3,000 kronor om året.

Såvitt medicinalstyrelsen hittills kan bedöma, skulle Hagelin och en annan extra provinsialläkare vara de enda, som med någon sannolikhet komme att träffas av provinsialläkardistriktsregleringen på ovan anført sätt.

För dessa undantagsfall anser medicinalstyrelsen för sin del icke något allmänt stadgande kunna vara erforderligt, utan hemställer om avlåtande till Riksdagen av proposition, att nämnda två extra provinsialläkare måtte, därest de till följd av provinsialläkardistriktsregleringen nödgas — definitivt — före uppnådda 65 år frånträda tjänsten såsom extra provinsialläkare, tillerkännas pension av statsmedel, vardera å 1,500 kronor årligen.

Till denna hemställan anslöt sig statskontoret i infortrat utlåtande samt föreslog tillika, dels att ifrågavarande pensioner måtte föreslås utgå från allmänna indragningsstaten, dels ock att Hagelin måtte bliva berättigad till pension från och med månaden näst efter den, vari han till följd av Herrljunga extra provinsialläkardistrikts ombildning till ordinarie nödgades före 65 års ålder avgå från sin befattning. Statskontoret.

Regleringen av de ordinarie provinsialläkardistriktet inom Älvsborgs län torde föreläggas Kungl. Maj:t till fastställelse under innevarande år eller senast under år 1914. Ehuru det således ännu ej är bestämt, att Herrljunga nuvarande extra provinsialläkardistrikt kommer att övergå till ordinarie, torde dock med stor sannolikhet kunna antagas, att så sker. Enligt de grundsatser, som i regel tillämpats, lär emellertid förändringen ej böra träda i kraft förrän oktrogen för nuvarande extra provinsialläkardistriktet utgår, vilket inträffar med 1914 års slut. Vid tillsättningen av ordinarie provinsialläkarbefattningen i det nyinrättade distriktet anser sökanden Hagelin ej ens själv, att han har utsikt att ifrågakomma. Då sålunda sökanden genom tillkomsten av det nya ordinarie distriktet sannolikt går miste om den pensionsförmån, som statsmakterna velat medgiva sådana äldre extra provinsialläkare, som ej kunna bereda sig delägarskap i pensionskassan, synes det mig, i likhet med medicinalstyrelsen och statskontoret, vara billigt, att motsvarande pension beredes Hagelin. Ett sådant beslut har så mycket mera skäl för sig, som Hagelin, såvitt jag kunnat finna av medicinalstyrelsens utred- Departements-
chefen.

ning, är den ende extra provinsialläkare, beträffande vilken behov av särskild pensionering till följd av distriktsregleringen torde komma att inträffa. Det är nämligen ganska antagligt, att den andre av medicinalstyrelsen omnämnde extra provinsialläkaren, som skulle vara i samma läge som Hagelin, får behålla sitt extra provinsialläkardistrikt oförändrat.

Med anledning av vad sålunda förekommit, får jag därför tillstyrka, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgiva,

att extra provinsialläkaren i Herrljunga distrikt medicine licentiaten Richard Nathanaël Hagelin må från allmänna indragningsstaten tillerkännas en årlig pension av 1,500 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, vari han till följd av Herrljunga extra provinsialläkardistrikts ombildning till ordinarie kan komma att före uppnådda 65 levnadsår avgå från sin befattning.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen avlätas.

Ur protokollet:

Niklas A. Lindhult.
